

Napfénypróza Szobapróza

A következőket írja a kötetről egy helyi kollegina: „A Nyíregyházi Televízió szerkesztő-riportere olyan regénnyel rukkolt elő, melyet minden nőnek el kell olvasni egyszer, sőt nem árt, ha legalább minden második pasi beleveti magát. Higgyék el, megéri!” Nocsak. És mert nem kívánnék „minden első pasi” lenni, belevetem magam, az influenzás idő kedvez a közel ötszáz oldalas prózának, ha egyszer kötelező, akkor nyilván gyógyszer is egyben.

Hát nem egy aszkorbinsav bomba, nem is Mariana Keyes (a humentől és beszélőskéntől kicsattanó Görögdiannyével), de jellegzetes magyar nőpróza az ezredforduló környékéről, a Júlia-regények hangsúlyait tologatva. Vidéki nagyváros, lakópark, négy család gyerekekkel, kocsiakkal, munkahelyi vagy családi problémákkal, bevásárlóközponttal. A férfiakat lefoglalja kocsijuk fényezése, a gyerekek esznek, vagy nem esznek, a nő bevásárolnak, főznek, mosnak, takarítanak, közben értelmezik maguk körül az életet. Napi politika érintőlegesen, kedvrontáló gazdasági mélyrepülés annyira sem. A forma és a tartalom egysége nem hagy kívánni valót. A világot a szerelem, a szeretet, a barátság tartja össze. Az akár paradicsominak is nevezhető létet, az apokaliptikus változást egy vörös démon megjelenése forgatja fel, aki beköltözik a „tornyos” szomszédságba. A sok-sok napirenden rendes és tisztességes Zoli, Julcsi, Saci, Glória közé belép egy antiszociális hús-vér nő a múltból, aki rombol, amit rombolhat, átértékel, amit átértékelhet.

Ferenczik Adrienne a magyar rögvalóság olyan esendő síkját választja (Nők Lapja-sík), ami eleve meghatározza az író-narrátor fogalmi rendszerét. A főhős párhuzamosan ül a televíziós szappanoperák (Rosandák és Leandrók) előtt, és éli saját szappanoperáját. Miközben nézi a televíziót, továbbgondolja, értelmezi a látott kliséit: „Milyen ostobák a férfiak, mosolyodott el a nő, simán át lehet verni őket egy apró trükkel!” Szappanoperákban élni nem mentesít a sors csapásai alól, de feltétlenül könnyít a feldolgozásukon. Ám szöveg-szervező elem szuperötletnek tekinthető. Az országot százezerrel lakják szappanopera függők, órarendjüket meghatározza a sorozat napi adagja. Ha a függők ötöde felismeri a regény és a szenvedélyük közti viszonyrendszert, sikerkönyvet tartunk a kezünkben.

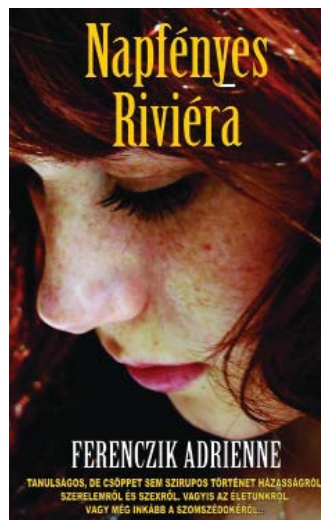
Az író nő egyszerű eszközkkel él. Nő mesél nőnek. Nyomja, nyomja, levegőt se vesz. Nem bonyolítja a regényt, mert tudja, az élet se bonyolítja magát. Létezik a sármos férfi, létezik a szőke nő (ezek sokszorosíthatók), és ami kettejük közt történik, szerény, ha úgy vesszük. Tudja, a dolgok egymásból következnek, egyszerű lekek szerény problémáiból robbannak ki az iszonytató lélektani drámák. Íme a tv-sorozatok alapsztorija. Sikerkönyv. A nagykovári szappanopera vélhetőleg folytatódik. Erkölcsi konklúzió nincs. Eddig is tényként volt kezelendő, hogy a különneű népek jönnek-mennek, találkoznak, kedvük támad egymásra, s ha igen, kedvüket töltik. A tényt erősíti meg Ferenczik Andrea.

Amikor az író számára fáj az élet, az első bekezdésből világossá válik. Ebből a fájdalomból nyílik, hogy szobában, papír előtt próbálja a valóságot képzeletéhez hajlítani. A kettősség – a létező és a vizionált valóság – furcsa dolgokat produkál. Az olvasó nem érti, miért nem érti.

Mint általában, a címadó novellával kezdem. Első menetben egy mukk világosság sincs. Ha sci-fi, akkor tévedés. Ha tudományos dolgozat irodalmi átírata, akkor nagyobb. A második olvasat végén beszédes vallomás, a szerző mottója. Így szól: „A szerző a kortárs irodalomelmélet álláspontjának dacára hisz az írás lényegi mondanivalójában, s az írói szándékban...”

A súlyos hendikep ellenére nehezen ismerhető fel a novellákat olvasva, mi okozza a folyamatos olvasói távolságtartást, miért nem jön át a szöveg, mi a hiányzó többletelem, ami nem csak élvezhetővé tehetné a szöveget, de a szerző belső logikája egyezne a befogadó belső logikájával, ami jó az olvasónak, mert ugyanarra gondol a kötet szempontjából meghatározó szituációkban. Igaz, a nyitó képsorban már megjelenik a „beteg, szuvas szív”, a kies panelgettő, a kannás bor, a leértékelt párizsi, a tomboló lelki szegénység. Az olvasó a kötet végéig nem szabadul a mindent borító negatív felhőből. Nehezen ismerhető fel a tény, mert hihetetlen, hogy Hegedűs Péter szövegeiből süt, árad a felsőbbrendűség tudata, fő- és mellékszereplői debilek, gyengeelméjűek, kretének, legpregnansabban talán a Balog vájár története bizonyítja az alapállást. De valamennyi elbeszélés problémás. Szemre valódi történetek valóságos háttérrel születtek, de végül mindig kiderül, életidegen szobapróza, az egész nyeklik.

Az Őszi shanson-ban például bemutatja a működésképtelen kultúrmissziót. A magasan kvalifikált, egészségét óvó főhős naponta fut a hegyre a kilátóhoz, ám minden délelőtt ül ott a padon egy minden szinten alulintonált nő, akihez többször misszionáriusként közeledik. Végül a főhőst pofán veri a legelső társadalmi szint legalját képviselő férj. A nő is a férj mellé áll. A férfi zokon veszi a helyszíni irodalmi képzést mogorván visszautasító gesztust: „Akkor már inkább a konok közöny” zárja az elbeszélést az író, az olvasó pedig meghatott, összeomlik, kitörli a könnyet a szeméből.

Ferenczik Adrienne
Napfényes Riviéra
 Atlantic Press Kiadó 2012, 2990 Ft
Hegedűs Péter
A Nagy Hadronütöztető
 Atlantic Press Kiadó 2012, 2690 Ft